

ARQUITECTURA

Les cases barates es troben a la part sud de Sarrià, a tocar de Les Corts, entre el Convent dels Caputxins i el carrer Manuel Girona. Actualment encara és un conjunt arquitectònic que tot i la seva modèstia fa goig de veure'l. Les casetes que encara resten en peu molt aviat compliran un segle de vida.

Grup de cases a tocar del carrer Eduardo Conde (Fotografia anys 20: Col·lecció Narcís Rucabado)

“La caseta i l’hortet”

NARCÍS RUCABADO

Estudiós local

El C.A.D.C.I. (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria), radicat a Barcelona, durant els seus trenta-sis anys d'existència activa -1903-1939 - fou l'associació hegemònica entre els treballadors mercantils i punt de referència important dintre el moviment

obrer i el nacionalisme català.

En l'articulat dels seus estatuts no hi manca la inquietud de l'entitat pel millorament social i cultural d'aquest col·lectiu. Dins el C.A.D.C.I., i ja des de la seva fundació, es crearen diverses seccions amb funcionament autònom, per a posar en pràctica el seu ideari, com foren les seccions d'Educació i Instrucció, les Escoles Mercantils Catalanes, Esports i Excursions, Socors Mutus, Cooperativismes i altres.

És dintre aquest ideal del cooperativisme que l'any 1920 hom iniciava els treballs per a crear una cooperativa d'estatge per a portar a terme la construcció de cases barates a disposició dels associats, a base de lloguer i amb opció de propietat.

Fou, però, l'aprovació de la Llei sobre cases barates per les Corts Espanyoles del 1921, allò que esponsorà el projecte.

El primer de desembre de 1921, es declara constituïda dintre l'entitat la Cooperativa amb el nom de

Cooperativa d'Estatge del C.A.D.C.I. - Entitat Obrera. El 5 de desembre del mateix any es constitueix la Junta de Govern i l'11 de desembre queden aprovats els Estatuts, als quals s'apliquen modificacions en el decurs dels anys, per tal d'adequar-los a les disposicions vigents en cada moment. Les gestions per a la construcció de cases s'inicien immediatament i es demanen ofertes de terrenys adjacents.

A sis rals el pam

Després de gestions i visites a diversos llocs a Sarrià i a Barcelona (Vallvidrera, Polo i Guinardó), el març de 1922 es visitaren uns terrenys al barri de Pedralbes, a Sarrià, acompanyats del senyor Felip Bertran i Güell, en qualitat de representant de Urbanitzacions Güell, S.A., que sembla que foren uns terrenys que encaixaren dintre el projecte, tant per la seva ubicació com per les facilitats donades pels propietaris del terreny pel que fa al seu cost i pagament.

Aquest terreny ben situat a Pedralbes, propietat del senyor Joan Güell i López, comte de Güell, d'uns dos-cents mil pams quadrats, queda emmarcat amb façana al carrer Eduard Conde, (antic torrent dels Morts o també carrer de l'Estrella i Fleca) i la Riera Blanca, per sota el convent dels Caputxins de Sarrià.

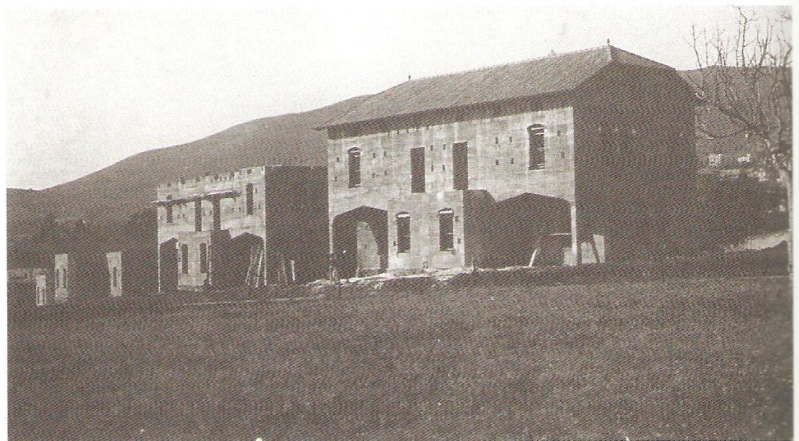
El 29 de maig de 1922, la Junta

acorda acceptar les condicions de venda proposades pel comte de Güell, referent als seus terrenys i s'exposen les gestions per adquirir-lo. El preu fou de sis rals el pam quadrat, però el propietari ofereix un donatiu a la Cooperativa de manera que, mantenint el preu inicial de sis rals, equivaldria a reduir-lo a la meitat amb facilitats de pagament i s'accepta la compra. L'escriptura fou otorgada pel Notari Miquel Martí i Beya, el 5 d'agost de 1922, per set mil cent quaranta-tres metres i noranta decímetres quadrats.

S'estudia el tipus de construcció de les cases -de fusta o de maçoneria especial patentada- segons ofertes rebudes i es demana opinió als socis.

Després de diversos estudis, el 27 de desembre de 1922, s'accepta el projecte de casa bessona a base de baixos i primer pis de maçoneria presentat per l'arquitecte senyor Bonaventura Bassegoda i Amigó, d'un cost aproximat de deu mil pessetes la casa.

S'acorda encarregar al senyor Josep Duran i Ventosa la construcció de les primeres vuit cases. L'octubre de 1923 comencen les obres de planejament del terreny i al març de 1924

Les casetes en plena construcció.

les obres de les cases.

El desembre de 1926 s'accepta la proposta del contractista Joan Gener per a la construcció de sis noves cases al terreny de Pedralbes. L'any 1927 es cobreix la part de la Riera Blanca que limita amb el terreny propietat de la Cooperativa d'Estatge i es construeixen la resta de cases projectades. En total són onze cases bessones i dues d'unifamiliars per a ser habitades per vint-i-quatre famílies. Es construïren una casa bessona al carrer Eduard Conde, cinc cases bessones i una d'unifamiliar al passatge Roserar i una casa unifamiliar i cinc més de bessones al passeig Claudi Güell.

Actua el porciolisme

Per sobre els anys 1960, aquest grup de cases barates fou argollat per una sèrie d'edificis de més de 12 plantes, que desfiguraren totalment l'entorn del model de "la caseta i l'hortet", que tant va propugnar el President Macià, no respectant ni el dret adquirit a la llum solar ni cap elemental sentit estètic d'urbanització, per donar pas per sobre de tot a l'especulació del sòl dels grans grups d'inversions immobiliàries Porcioles-Figueras i familiars vinculats, tots de trista memòria i classificant els plans urbanístics pel seu benefici personal.

El desembre de l'any 1928 s'estudia el projecte de compra d'un nou terreny a Sarrià, situat entre el camí

Visita del President Macià amb motiu de la inauguració del complexa d'habitatges

de Senillosa (avui Capità Arenas), finques de les famílies Güell, Folch, Girona i Vila Elena, tocant al que és avui Parc Vil·la Amèlia.

El mateix desembre de 1929, es contracta amb Joan Janer la construcció de vint-i-tres cases en aquest segon grup. L'any 1939 hi ha acord amb el Club Junior, per deixar lliure el terreny propietat de la Cooperativa que sembla que el tenien llogat a l'antic propietari, per tal de començar les obres de les cases, que s'inicien el maig d'aquell mateix any.

El total de cases construïdes

foren: al carrer Ifni (abans carrer Juguiner) set cases unifamiliars; al carrer Manuel de Falla (abans Puig i Esteve), una casa bessona i set d'unifamiliars i al carrer Riu de l'Or (abans CADCI), set cases unifamiliars, que foren habitades en total per vint-i-tres famílies.

No fou edificat tot el terreny comprat, i va quedar una superfície aproximada d'uns seixanta mil pams quadrats sense edificar, pendents de nous projectes.

El diumenge 3 d'abril de 1932, dintre dels actes commemoratius del XXIXè aniversari de la fundació del CADCI, i amb la presència del President de la Generalitat de Catalunya, M. H. Francesc Macià, foren inaugurades aquestes vint-i-tres cases noves, o altre barri com dèiem la jovenalla que vivíem en el primer grup.

Durant aquesta festa, a les 11 del matí tingué lloc una audició de sardanes a càrrec de la cobla "Emporium" organitzada pel "Grup sardanístic Pedralbes", en honor del Centre i tot seguit visita a l'exposició de fotografies per a l'obtenció dels premis Janer, destinats a premiar els millors clixés de visites del grup inaugurat.

Les condicions que es pactaren entre la Cooperativa i els socis adjudicatari dels habitatges, foren un pagament mensual que comportava

part de l'amortització de l'immoble i part per absorbir despeses de la inversió, per a passar a propietat de l'inquilí al termini dels vint anys.

La Guerra Civil (1936-1939) va malmetre el projecte i per acta del 17 d'octubre de 1939, de la Sección de Asuntos Generales del Instituto Nacional de la Vivienda, foren confiscats tots els béns de la Cooperativa, el saldo de les llibretes de la Caixa d'Estalvis, el metàl·lic en caixa i tots els béns immobles -cases i terreny sense edificar-, que va passar a propietat de l'Instituto Nacional de la Vivienda.

Per Llei datada a Burgos el 23 de setembre de 1939 -B.O. NUM 281 - pàg. 5643, es disposa l'entrega a l'Instituto Nacional de la Vivienda, de las casas baratas o económicas incautadas en virtud de la Ley de Responsabilidades políticas..." deben declararse fuera de la ley algunas sociedades de carácter cooperativo o filantrópico, dedicadas a la construcción de casas baratas que, nacidas del calor de las organizaciones marxistas o separatistas, obtuvieron, merced a la influencia política de aquellas, privilegios y ayudas oficiales, muchas veces injustificados...".

Després de nombroses gestions, l'any 1945 foren escripturades per l'Instituto Nacional de la Vivienda i a favor dels socis de la Cooperativa, les finques que ja ocupaven abans de la

Un grup de treballadors en finalitzar una jornada de treball.

guerra civil.

El terreny que quedà pendent d'edificació que limitava amb els carrers Capità Arenas i Farmacèutic Carbonell -aproximadament uns seixanta mil pams quadrats-, que quedà afectat per la confiscació, fou venut posteriorment pel citat Instituto Nacional de la Vivienda, en pública subhasta i fou adjudicat ja abans que s'obris la mateixa i no fou possible accedir-hi als antics socis interessats en la seva adquisició.

L'agost de 1994, foren enderrocades set cases unifamiliars del carrer Manuel de Falla (abans Puig i Esteve), de les edificades durant

els anys 1930/32, per a construir-hi una de casa de veïns, per venda dels seus propietaris i foren comprades per Promociones Neira, del citat grup Figueras.

El resultat d'aquest afer és que l'entorn bucòlic d'aquest barri ha perdut tot l'encant per afavorir la massissació de l'indret, com a resultat de l'especulació del sòl i en detriment d'una bona part del testimoni d'un gran projecte de que fou malmès als començaments de la seva realitat i continuat per grups immobiliaris especuladors sense miraments. Quina llàstima.

Narcís Rucabado i Franquesa